

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто сутність антикризового управління підприємством, заходи виявлення та управління кризою та основні складові ефективного антикризового управління.

Ключові слова: антикризове управління, криза, кризова ситуація, підприємство, банкрутство.

Abstract

The essence of enterprise crisis management, measures to identify and manage the crisis and the main components of effective crisis management are discussed in the article.

Key words: crisis management, crisis, crisis situation, enterprise, bankruptcy.

Перехідні процеси в економіці країни на макрорівні створили умови невизначеності для функціонування підприємств на мікрорівні. Це спровокувало потребу у створенні на підприємстві служб швидкого реагування на зовнішні зміни на підприємстві. Ті організації, які зуміли адаптуватися до перемінних умов ринку продовжують своє функціонування, а ті які виявилися менш гнучкими потерпають від постійних “ударів” та загроз банкрутства. У більшості випадків банкрутство є наслідком затяжної кризи та втрати підприємством своєї платоспроможності. При цьому криза розглядається як перехідний момент у діяльності підприємства, що може призвести як до його ліквідації, так і до повного оновлення і розвитку. До служб, які надають оперативну інформацію стосовно внутрішнього стану підприємства та зовнішніх умов його функціонування, обліковують господарські операції, контролюють показники діяльності та слідкують за їх можливими відхиленнями, проводять систему заходів спрямованих на попередження та усунення негативних наслідків викликаними зовнішніми чи внутрішніми факторами впливу належать служби контролінгу, маркетингу та підрозділи підприємства, які здійснюють антикризове управління підприємством.

Оскільки поява невизначеності, нестабільності зовнішнього середовища, а відтак поява внутрішніх суперечностей з'явилась з моменту виникнення ринкових відносин, вітчизняними науковцями не було у повній мірі розроблено належної методології оцінки та виявлення появи симптомів кризи, а також заходів, які б дозволили швидко подолати її. Цими питаннями займалися зарубіжні науковці, що дає змогу скористатися закордонними здобутками провідних країн світу та адаптувати їх до сучасних умов українського середовища. Питанням антикризового управління підприємством займалися такі науковці як І.О. Бланк, І.Ансофф, О.О. Терещенко, Л.А. Лігоненко, В.О.Василенко, А.Д. Чернявський, Є.П. Картузов, Ж.В. Кудрицька, В.О. Василенко та інші. Проте, окремі елементи даної теми є малодослідженими та потребують подальших досліджень.

Антикризове управління — це сукупність заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості і конкурентоспроможності підприємства і які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення.

Бланк І.А. Тракує антикризове управління як цілісну систему, яка складається з принципів, методів розробки й реалізації комплексу спеціальних управлінських рішень, спрямованих на попередження й подолання криз підприємства та мінімізацію їх негативних наслідків [1].

Л. С. Ситник під антикризовим управлінням розуміє систему управління, що спрямована на вирішення задач інтенсивного розвитку підприємства завдяки мобілізації та інтенсифікації всіх ресурсів у противагу екстенсивному розвитку [2].

Антикризове управління зазвичай також визначається як набір управлінських дій, спрямованих на запобігання та боротьбу з кризами, це механізм, успішна реалізація якого забезпечує стабільну беззбиткову діяльність економічних суб'єктів.

Антикризове управління підприємством — це система управління підприємством, яка шляхом комплексного характеру спрямована на запобігання та усунення несприятливих для діяльності підприємства явищ за допомогою розробки і реалізації спеціальних заходів. До таких заходів відносять: діагностика поточного стану підприємства, процесів та тенденцій, що призводять до кризових

ситуацій; аналіз фінансової спроможності та виробничого потенціалу підприємства; прогнозування виникнення, розвитку та ймовірних наслідків кризи; проведення антикризового супроводу; аналіз можливостей покращення ефективності функціонування підприємства; антикризова профілактика; розробка стратегічного плану антикризового управління підприємством; створення системи антикризового управління фінансовими ресурсами; організація та координація ефективних дій для подолання кризових ситуацій та їх наслідків [3].

Антикризове управління включає два види управління: попереджуваче й кризове. Попереджуваче управління виникає при появі «слабких» сигналів про кризові ситуації й спрямоване на запобігання розвитку кризи. Кризове управління здійснюється при наявності кризових ситуацій на підприємстві [4].

Важливими інструментами антикризового управління є кризис-менеджмент, стратегічне управління, ризик-менеджмент, банкрутство, реінжиніринг, бенчмаркінг, реструктуризація [5].

При цьому, основними складовими ефективного антикризового управління підприємством є:

1. Оцінка та діагностика поточного стану підприємства.
2. Визначення причин, які призвели до змін поточного стану підприємства.
3. Розробка оперативних та стратегічних планів.

Таким чином, антикризове управління ґрунтується на глибокому аналізі фінансово-господарського стану підприємства та розробці антикризових заходів, що дозволяє підприємству передбачити й уникнути банкрутства, а також підвищити ефективність його діяльності в умовах невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Blank I.O. Financial management: The teaching book. — К.: Elga, 2008. — 724 p
2. Ситник Л. С. Організаційно-економічний механізм антикризового управління підприємством / Л. С. Ситник. — Донецьк: ІЕП НАН України, 2000. — 503 с.
3. Довгань Д. А. Антикризове управління як спосіб запобігання і упередження неплатоспроможності корпорації / Д. А. Довгань. // Економіка підприємств. — С. 152–156.
4. Бондар М.І. Оцінка ймовірності фінансової неспроможності та банкрутства підприємства / М.І. Бондар // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 5. — С. 20 – 25.
5. Хіц В. О. Концептуальна модель процесу антикризового управління підприємством / В. О. Хіц. // Студентський вісник. — 2015. — №3. — С. 125–127.

Закревська Каріна Віталіївна - студентка групи Моз-14 (б), факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця. E-mail: zakrevskarina@gmail.com

Карачина Наталя Петрівна - д.е.н. професор кафедри менеджменту, маркетингу та економіки Вінницького національного технічного університету. E-mail: karachyna.n@gmail.com

Zakrevska Karina – a student of MOZ – 14 (b) group, of the Faculty of management and informational security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. E-mail: zakrevskarina@gmail.com

Karachyna Natalia – Dr. Sc. (Ec.), Professor of Management, Marketing and Economics Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. E-mail: karachyna.n@gmail.com